

(Jaz si ne bom zakopal neprijetnosti radi čestice agitatorjev). Obrnite se do nj. ekselence, do ministra, če on ukaže, pa vam ugodim! Ko je še tako nadalje modroval in sikal svojo jezo — se mu je deputacija poklonila in debata je bila zaključena.

Sedaj pa nekoliko komentarja. Gosp. Pokorny je mož, ki samostojno vodi tukajšnji poštni urad, — ki je dovolj oddaljen od Danaja; ta gospod ima pod saboj mnogo uradov in vlada nekako v štirih provincijah (Trst z okolico, Goriško, Kranjsko in Istro). Če pomislimo, da so te dežele po veliki večini, in nekatere popolnoma slovanske, če pomislimo, kako se je vedel nasproti tej deputaciji — kako se je vedel do samostojnih in neodvisnih oseb, ki imajo pravico zahtevati pojasnil od njega, kakor c. kr. uradnika, potem si pa lahko mislimo, kako postopa s svojimi podrejenimi in to v štirih deželah. Torej temu občinstvu ki vendar sestavlja maso, je on nasproten in to na ljubo manjšini.

Videli smo, da on mrzi iz dna duše vse, kar je slovanskega! (Pa ne morda tudi svojega — imena!! Opazka hudomušnega stavca.) Njegov ponos nadkrijuje vse ekstreme; — mož je sicer res še mlad in za to mladost na visoki stopnji, toda vsejedno ne bi smel pozabiti, da je c. k. državni uradnik, da vodi državni zavod, ki naj bi bil to, kar bi moral biti. Ako celo na državnih uradih ne smemo zahtevati svojih pravic, potem pa es nečvemo, kaj naj bi počeli. Poprej so rekali vedno, da po uradih ne treba slovenščine, ker je ne zahteva nihče, — sedaj pa nas gosp. Pokorny pita z agitatorji, itd., ker jo zahtevamo!!

Mi ga ne prosimo, da bi nas ljubil, — veruje naj nam, da smo hladni do dna duše ozirom na to okolnost, posebno pa še sedaj, ko smo po avdijenciji od minule nedelje spoznali njegovo — nprav — ali da tudi v svojem obče v nju kakor uradna oseba tako očitno kaže svojo mržnjo do nas: to pa že ni lepo! — Take strasti bi državni uradnik ne smel kazati — in čim više je, tim manje.

Mi ga najbrže ne bomo več nadlegovali z deputacijami, toda le eden dober nasvet bi mu radi dali — prav primeren nasvet po našem skromnem mnenju: najprvo naj skrbi, da se nekoliko pomiri in potem naj vzame v roke knjigo, ki jo je spisal neki Knigge! Naslov tej knjigi se menda glasi: „Über den Umgang mit Menschen“!

Javna shoda

polit. društva „Edinost“ dne 10 januarja 1897.
v Trebčah in v Kolonji.

Dne 17. t. m. sta se vršila hkratu dva javna shoda: v Trebčah in v Kolonji.

V Trebčah je predsedoval predsednik posl. društva „Edinost“, gosp. prof. Matko Mandić. V svojem govoru je povdarjal, da nas na naših shodih ne vodi objestnost, ampak sila in potreba. Mi se moramo braniti.

Dr. Gregorin je temeljito pojasnjeval vse razloge, ki govore za to, da naprosimo slavno vlado, da zasnuje posebno okrajno glavarstvo za tržaško okolico. Njegova izvajanja so bila toli prepričevalna, da se je jednoglasno vsprejela — tudi navzoči Trebenjci so glasovali zanjo — nastopna resolucija:

Javni shod III. okrajna tržaške okolice v Trebčah 17. janv. t. l., smatra sedanje upravne razmere v tržaški okolici neznosnimi in škodljivimi, toliko tržaški okolici, kolikor državnim interesom in zato prosije okoličani, zbrani na tem shodu, kakor avstrijski državljani, da blagovoli visoka c. kr. vlada odvzeti slavnemu mestnemu magistratu tržaškemu posle prenesenega ali izročnega delokroga gledé okolice in ustanoviti posebno c. kr. okrajno glavarstvo za isto.

Tajnik Makso Cotič je pojasnjeval v daljšem govoru, kako je presvetli cesar dal pravico narodom, da si po svojih zastopnikih sami snujejo zakone. Važna, prevažna je torej naloga poslancev. Že zato zaslužijo oni, da jih posebno spoštujemo. Sosebno pa ni dovoljeno nikomar, da bi jih žalili ali celo oviral v njih delovanju. Na to je govornik povedal živimi besedami, kaj je storila večina v mestnem zboru tržaškem bivšemu poslancu Goriupu in tako razžalila ne le njega, ampak vse vo-

lice njegove in okoličane sploh. Govornik je nasvetoval nastopno resolucijo:

Javni shod v Trebčah protestuje proti stopanju mestne večine zoper bivšega posl. Ivana Goriupa.

Tudi ta resolucija se je vsprejela soglasno.

Predsednik Mandić je rekel na to, da je tudi ta današnji shod dokazal, da je ljudstvo po svoji ogromni večini na naši strani.

Naša beda je velika in mi moramo iskati pomoči. Ko bodo dobro znali na Dunaju o naših razmerah, nam tadi pomorejo prav gotovo. Saj tudi Njegovo Veličanstvo, naš premilostni cesar in kralj, noče ne gospodarjev, ne blapcev, ampak si zeči zadovoljnjih narodov. Nadalje določajo tudi naši državni zakoni jednako pravo vsem. Žal le, da se ti zakoni ne izvršujejo. Niti davkov ne moremo plačevati v svojem jeziku. To mora postati drugače, na to merijo naši napori. In da dosežemo to, jamči nam pravičnost našega vladarja, kateremu treba, da zakličemo iz srca trikratni „Živio“.

Zaorivši trikratni živio presvetlemu cesarju razšli so se zborovalci mirno in ne zmené se za one, ki so prepevali na ulici o svoji — zaslepljenosti.

Shodu v Kolonji je predsedoval podpredsednik političnega društva „Edinost“, d. r. O t o k a r R y b a f.

Prvi se je oglasil za besedo deželni poslanec oz. mestni svetovalec Ivan Marija Vatovec, reki, da je bilo njegovo delovanje omejeno na podpiranje njegovih tovarišev. Vsikdar je bil pripravljen posvetiti svoje moči naši stvari. Nikdar ne da bi bil silil na to častno mesto, ako bi mu ne bilo za to, da zastopstvo četrtega okraja ostane v slovenskih rokah. V tem zmislu je tudi vedno sledil našem voditelju Ivanu vitezu Nabergoju. Govornik je povedal, da on in posl. Goriup nista hotela vsprejeti izvolitve v nevažni trgovski odsek, prisojene jima miolostno od večine zbornice. Sploh se je uveril, da niti ni možno govoriti z našimi nasprotniki. Ko je šlo za to, da se poviša vozovna na tramvaja iz mesta v bošket, upri se je odločno temu s svojimi tovariši. Toda obveljala je njih. Toplo se je potezal za to, da se nabrežinska voda uvede na Brendeziji. Dvakrat je bila komisija na lcu mesta, toda inženir je izjavil slednjič, da je pritisk vode prešlab, da bi jo mogli gnati na tako visočino. In tako je ostalo pri starem. Kakor v odsekih tako je bilo tudi v zbornici v javnih sejah mestnega zbora. Dotičnemu poročilu posl. Goriupa je pridodal še govornik, da so slovenske poslance s „ščavi“ podili iz zbornice. O deželnem zboru ni kaj povedati, ker se naši poslanci niso udeležili posvetovanj. Razmere so bile postale tako napete, da je bilo že nevarno podpirati kako dobro stvar. Naj se predloži še tako dobro in umestno, odbijajo vse, ako bi imelo koristiti slovenskim okoličanom. Ne glede na vse te žalostne razmere se je govornik vsikdar zvesto držal gesla: vse za vero, dom, cesarja! In v tem zmislu je tudi glasoval vsikdar.

Na to poročilo so zborovalci Ivan Rihtar, Matija Gustinčič in Renčelj izražali razne želje in pritožbe. Odgovarjala sta jim predsednik Rybaf in posl. Vatovec. — Poročilo poslednjega se je odobrilo soglasno.

Istotako je bila soglasno vsprejeta resolucija za osnutje okrajnega glavarstva.

Zborovalec Hervatin Miha je dokazoval, da mesto ne skrbi za okolico, kakor bi moralo z ozirom na velike davke in doklade, ki jih plačujejo okoličani.

Zborovalec dr. Josip Abram je menil, da je morda res, da je bilo nekaj — pred temi agitacijami — več sluge med mestom in okolico. Na tem pa niso krivi „agitatorji“, ampak nestrpnost naših nasprotnikov. Stari možje zatrjajo, da so nekaj tudi na magistratu lahko govorili slovenski. Pojmo pa sedaj na magistrat in skusimo govoriti slovenski! Zapedé nas ali pa nas pošiljajo od Poncija do Pilata. Celó ko plačujemo davke, ne smemo govoriti v svojem jeziku. Celó tak slučaj je znan govorniku, da niti denarja niso hoteli prejeti, ker je dotičnik govoril slovenski. Slednjič pa se je pokazalo, da dotični kmet ne dolguje ničesar. Ker torej siromak ni znal laški, imel je nepotrebnih stroškov in sramoto, da so ga ekskvirali. Take razmere so neznosne. Naj

nam dajo tudi nam, kar nam gre, pa bomo živeli složno z meščani. Zlasti nam treba šol, da dobimo svojih uradnikov na javnih oblastih. Zato je govornik nasvetoval resolucijo:

„Slavna vlada naj blagoizvoli premestiti novoustanovljeno pripravnico v sredino mesta ali pa ustanoviti še drugo pripravnico za vzhodni del mesta in njega okolico.“ (Pohvala).

Potem, ko je tudi dr. Rybaf podpri to resolucijo, se je ista vsprejela soglasno.

Zborovalec Matija Gustinčič je pripovedoval, kako je bil njegov oče večkrat pozvan na magistrat radi jedne in iste malenkosti, ker je dosledno govoril slovenski. Dotični uradnik je sicer razumel slovenski a ni hotel razumeti in je raje sklical tolmača. To je sramota, da občinarji ne morejo govoriti v svojem materinem jeziku na občinskem uradu. Ako bi bili vsi okoličani taki kakoršen je bil njegov oče, bilo bi danes drugače. Mi moramo zahtevati, da se nas spoštuje.

Predsednik dr. Rybaf: Okoličanom se slabo godi, ker trpijo in molčijo. Zavedo naj se, da je zakon jednak za vse, pa bode bolje! Tako vsklikivši je predsednik povabil zborovalce, naj zakličejo trikratni „Živio“ presvetlemu cesarju in temu vskliku so se zborovalci odzvali soglasno in navdušeno.

S tem je bil završen shod.

Navodilo

za volitev državnozbornih poslancev.
(Zvršetek.)

IV. POGlavJE.

Volitev volilnih mož za četrto skupino ali za kmečke občine.

A: S tem sva dovršila razgovor o občini, novi skupini, do volitve volilnih mož.

Sedaj pride na vrsto skupina kmečkih občin, ali četrta kurija. Poučite me o tej.

Najpreje Vas prašam, je-li bodo i tu vsi možki volili volilne može?

B: Ne, ampak kakor doslej, pred 6. leti, ko sta Kanfanar in Savičent rešila narodno čast. V tej skupini volijo volilne može le oni, ki nekoliko plačujejo in prebivajo na selih zunaj mesta, v kmečkih občinah. Zato se ta skupina imenuje: volilni okraj, ali kurija zunanjih občin, ali tudi kmečkih občin.

A: Razumem; tukaj gre za vprašanje: plačuješ-li od zemlje, ali od hiše, ali od trgovine, kakovi davki in živis-li na selu. Onda moraš dati svoj glas za volilnega moža tudi za kmečke občine.

B: Tako je!

A: A prosim Vas, koliko je treba plačevati?

B: To ti je nekoliko težje, ker ni povsod enako. Računaj tako-le: Ako plačuješ brez doklade ali brez adicijonala vsaj pet goldinarjev na leto, tedaj si gotov, nobeden ti ne more vzeti glasa s pretvezo, da plačuješ premalo.

A: Ali jaz poznam mnogo njih, ki ne plačujejo ni toliko, a vsejedno glasujejo ali volijo. Kako je to?

B: Tudi to je mogoče. Evo ti eden primer. Ako se nahaja v kaki občini mnogo takih, ki plačujejo visoke davke, v tem slučaju te pouči že sama pamet, da je treba več manjih za pojednati one bolj težke. Pojdi od najtežjega plačevalca do najnižjega, razdeli vse, kar plačujejo vsi skupaj, na troje, in potem, ako se nahajaš tudi ti v prvih dveh tretjinah, boš volil volilnega moža, četudi ne plačuješ 5 goldinarjev davka brez doklade.

A: To je uprav tako, kakor listina za občinske volitve.

B: Da, uprav tako! Treba je popraviti listino za občinske volitve in vpisati notri vse plačevalce, potem velja to, kar sem ti rekel malo preje. Zakon odreja z drugimi besedami tako-le:

V četrti skupini ali volilnem okraju za kmečke občine imajo pravico voliti volilne može vsi avstrijski državljani moškega spola, od 24. leta naprej, ako pripadajo plačevalcem davkov v prvih dveh tretjinah za občinske volitve, zloženih od večega do manjšega. A isto tako tudi oni spadajo v tretji volilni razred, ali plačujejo davka najmanje 5 gol-

Dalje v prilogi.

- dinarjev brez doklade na leto (§. 9. volilnega zakona).
- A: Raca na vodi, boljši je zakon za na Dunaj, nego za v Poreč. Za na Dunaj bom glasoval, ker plačujem kralju od svojega siromaštva samo pet goldinarjev in nekoliko novčičev. A za v Poreč niso pustili predlanjskim voliti onega, ki plačuje 10 goldinarjev in še več in nikdar se ni pregrešil zoper zakone. Molči, zlodej, vedi, da vsaka palica ima dva konca!
- Mi-lim, da tudi za volilne može ženska ne more glasovati.
- B: Ne; ni ženska, ni drugi za njo, ni moški, ki je še pod oskrbnikom, ni oskrbnik za njega.
- A: A sme-li polnoletni sin za očeta?
- B: Sme; ako na svoje ime plačuje toliko, za kolikor mu zakon daje glas.
- A: Ali sme oče, ako je že izročil sinu svoje posestvo in ako že plačuje sin sam na svoje ime?
- B: V tem slučaju oče ne sme glasovati. Tako tudi ne vojak, dokler je v vojaški službi.
- A: Ali prosim Vas, kakó je pa tam, kjer se nahaja po dvoje in še več bratov na enem posestvu in ž njim sestra ali mati, in plačujejo vsi?
- B: Tu je tako, ženske se izbrišejo, kakor da ne plačujejo.
- A: A prosim Vas, kako je pa tam, kjer plačujejo skupno strici ali bratje z otroci, ki so še pod oskrbništvom?
- B: Tu se izbrišejo otroci iz listine, kakor da jih ni, ker ne smejo glasovati. Na listinah se ne nahaja vpisana zemlja, nego može, a za glasovanje je treba mož, ki imajo glavo na ramenu. Vidiš, zato se brišejo nedorasli.
- A: Ali prosim Vas, mi smo trije bratje vsi polnoletni, brez madeža proti postavi in plačujemo samega cesarskega davka nad 15 glđ. in vse nas kličejo skupne na plačevanje. Ali imamo mi vsaki svoj glas, ali kako?
- B: Po moji sodbi, vi bi morali zahtevati, da vas vpišejo v listino vsakega za-se, po razmerju plačila, spadajočega na vsakega, ker smo rekli že poprej, da ne glasujeta ni zemlja, ni hiša, ampak človek, ki plačuje od zemlje in hiše.
- Za to bi vas morali imenovati v listini vsakega posebe in pripade na vsakega toliko, da more priti v drugi razred, (ali tudi v tretji toda s petimi goldinarji) imeli bi pravico glasovanja.
- A: Ali, ako na noben način, ni z rekurzom, ne zadobimo te pravice, kako potem?
- B: Tudi velja, da pridete vsejedno vsi in dogovorno eden vas pove imena volilnih mož.
- A: Dobro! ali eden brat služi v rezervi ali pri domobrancih, ni ga doma; kako potem?
- B: V tem slučaju drugi brat ni temu kriv, pa mu morajo vsejedno dovoliti, da glasuje, kakor da ne bi bilo drugega brata.
- A: To je dobro! Pojdimo dalje: Stric je umrl, ali dva polnoletna stričnika živita na isti kmetiji, od katere plačujeta skupno. Sodnijskega odloka nimata še o stričevem delu. Kako potem?
- B: V tem slučaju smeta oba možka glasovati skupno po dogovoru, ako kmetija plačuje zadosti, kakor da strica niti bilo ni.
- A: Tudi ta je dobra. Pojdimo dalje!
- Od dveh polnoletnih bratov je jeden po morju, ne zna se, kje je; a ta, ki je doma, plačuje za oba in plačuje zadostno. More-li on glasovati?
- B: More on sam, kakor da drugega ni.
- A: Da nanese prilika, kakor ste mi tu povedali od onega, ki je pri vojaki, ali od strica, ki je umrl, ali od brata, ki je po svetu, in da vsejedno ne dovolijo glasovati onemu drugemu, kaj mora on storiti na to?
- B: Gledó tega bi on moral povedati gospodom poverjenikom in cesarskemu komisarju to-le: „Gospóda, vi meni morate dovoliti, da glasujem po zakonu. O teh-le stvarih je že razpravljalo višje upravno sodišče na Dunaju dne 19. maja 1883 pod št. 1162, in razsodilo je, da, kjer se jih nahaja več, ki plačujejo

- skupno davek in je eden njih umrl, ali pa se nahaja pri vojaki, ali je odpotoval kam drugam, ostalim ne sme biti zabranjeno glasovanje.
- A: To je pravično. Ali recimo, da vse to ničesar ne koristi, in da me poženejo od ondot?
- B: To bi bilo krivično, in volilno poverništvo ali komisija ne sme delati proti zakonu, in cesarski komisar, ki je navzoč, ne sme privoliti v nezakonitosti, in ti naredi to, kar ti vdahne Bog!
- A: Dobro! Povejte mi, ali se bodo volilni može za kmečke občine volili kakor do sedaj na občinah ali na županijah?
- B: Ne znam še, kako bo, toda jaz mislim, da bo v velikih občinah določenih za to več oddelkov ali sekcij. Torej se bodo volilo na večih krajih in vsaki teh novih oddelkov bo imel svoje število volilnih mož po številu vseh prebivalcev, ki pripadajo temu okraju. Vsakih 500 duš bode imelo enega volilnega moža. Ako jih preko tega števila ostane še nekaj za kmečke občine, tedaj jim dovoljuje zakon še enega volilnega moža.
- A: Prosim Vas, da denete v „Edinost“, ko bode znano, na katerih krajih občine se bodo volilo.
- B: To storim, ako Bog da!
- A: Sedaj Vas prosim, napotite me, bode-li za volilne može kmečkih občin glasoval tudi oni plačujoči kmet, ki je že poprej glasoval z vsemi odraslimi možkimi za volilnega moža občnega volilnega okraja ali za novo, peto kurijo?
- B: Bel Ker zakon pravi: v novi ali tudi občni skupini glasujejo tudi oni, ki imajo pravico glasovati tudi v drugih skupinah. Ali dalje že ni več tako, kajti v skupini kmečkih občin ne sme voliti meščan, ki živi v mestu; a v skupini mest ne sme glasovati ni zunanji kmet, ni veleposestnik, v skupini velikega posestva ne smejo glasovati ni kmečki, ni meščanski volilci, pač pa sami veliki posestniki.
- A: To je pravi zakon, zato bomo volili volilne može, jedne iz velike množice narodove, a druge iz plačujočih naših ljudi po kmetih, vse naše gore liste!
- B: In tudi to je pravo!
- A: A prosim Vas, bode-li volilni može kmečke skupine v vsej Istri volili samo enega poslanca na Dunaj, kakor tudi v splošni skupini?
- B: Ne bodo, nego izvole dva, kakor doslej, ker v naši državi še ni zakona, da bi povsem premagali oni, ki delajo, če tudi nimajo ničesar, ampak večje število zastopnikov ostane onim, ki plačujejo davke.
- A: Kako bodo porazdeljeni vsi plačujoči kmetje o volitvi dveh zastopnikov.
- B: Evo tako - le: Vsi zadostno plačujoči zunanji kmečki posestniki, ki žive v okrajnem glavarstvu Koperskem, Poreškem in Puljskem, izvolijo po svojih volilnih možih enega zastopnika. A vsi zadosti plačujoči zunanji kmečki posestniki, živeči v okrajnem glavarstvu Pazinskem, Lošinjskem in Voloskem, izvolijo zopet enega zastopnika.
- A: Za vseh pet ran, tako hočemo mi; če se bomo dobro držali, imeli bomo tri zastopnike, a Lah samo dva.
- B: Da! Ker v veliki, splošni skupini je mnogo naših ljudi, to bi bil eden; a v kmečki volilni skupini na poreški strani zopet nas je dosti, to bi bil še eden; a pod Učko nas je zopet mnogo, to bi bil še eden, torej vseh skupaj trije. A Lahom bi ostal eden za mesta, in eden za veliko posestvo, to sta dva.
- A: In tako bi bilo prav, kajti računni se, da na naši dve duši spada po ena laška. Tako, če mi dobimo tri zastopnike, na nje bi moral priti po pravici le 1 in pol zastopnika. Ako jim je zakon navrgel še polovico, morejo biti zadovoljni in pustiti nas v miru, kakor puščamo mi njih.
- Sedaj pa stopimo dalje k
- V. POGLAUVJU.
- Kdaj, kje in kako se bodo vršile volitve volilnih mož četrtega volilnega razreda ali kurije zadostno plačujočih kmečkih.

- B: Kdaj Vas pokličejo, ne znam; ali to bo kmalu. Ne pozabi na to, kar vsa rekla o volitvi volilnih mož občne ali pete kurije.
- A: Torej nam razglasijo?
- B: Najpreje naznani velikim oglasom c. kr. namestništvo vse volitve, na to občina volitev volilnih mož.
- A: A prosim Vas, ali mora občina tudi za te volitve sestaviti listino?
- B: Kako ne, mora; ker tukaj so kmečki posestniki urejeni po vrsti in sicer po plačevanju davka. Na te listine je treba paziti isto tako, kakor na one za občno skupino, skoraj še bolj, ker je laglje skaziti to listino, nego li ono za občno kurijo, v katero te morajo vpisati, ne gledé na to, koliko plačuješ; v tej pa že odločuje plačevanje.
- A: Ali treba, da pregledamo tudi te listine za kmečke kurije?
- B: Da, in dobro in tudi da jo po mogočnosti prepisete, kjer le morete.
- A: In ako ne najdemo, da je prava, kaj potem?
- B: Na to treba reklamirati ali pritožiti se na glavarstva, ali v prvih 8 dneh po razglasenju volilne liste.
- A: Proti čemu se more vložiti reklamacija ali pritožba?
- B: Pritožbo je vložiti zoper to, da je nekdo vpisan, ki nima pravice; na pr.: da ne plačuje toliko, kolikor zahteva zakon; potem zoper to, da ti ali ti niso v listini, akoprem plačujejo zadostno.
- V dokaz, koliko kdo plačuje, treba je reklamacijam priložiti davčno knjižico, ali da niso iz liste zbrisane ženske, niti mladoletniki.
- A: Kam moramo nesti tako reklamacijo ali pritožbo?
- B: Izročiti jo moramo občini, to je županstvu, v roke župana ali pa njegovega namestnika.
- A: Pa če je ne bi hotel sprejeti?
- B: Mora, po zakonu. Ali če je ne bi hotel, nesi jo ti naravnost k okrajnemu glavarju, to je, na kapitanat. On jo sprejme, ali zaukaže, da se mora vršiti po zakonu.
- A: Ako vse to ne bi mi pomagalo?
- B: Potem složite se več vas in brzojavite c. kr. namestniku v Trst.
- A: Recimo, da se preda reklamacija, pa da nam jo odvržejo, kaj potem?
- B: Tudi to se lahko pripeti, da se nisi pritožil temeljito po zakonu. Ali ako spoznaš, da se ti krivica godi po tem našem nauku, tedaj se pritoži dalje na c. kr. namestnika v Trstu, ali le v treh dneh po vročenju odloka od strani okr. glavarstva.
- A: Je-li kdo naših, na katerega bi se lahko obrnili v sili?
- B: Da! Naznani se vam, na koga se boste smeli obrniti v Pazinu, Trstu in na Dunaju; ali vse je ležeče na tem, da paziš, kako so sestavljene liste.
- A: No, v imenu Božjem. Recimo, da so liste nekoliko dobre. Bomo-li znali, katerega dne in kam nam je iti na volitev volilnih mož?
- B: Bodele znali, ker morate znati; sicer pa izveste eden od drugega.
- A: Pa kako naj se ravnamo?
- B: Pojdete v imenu Božjem na volišče. Prej že ste se dogovorili glede volilnih mož. Isti morajo biti člani iste volilne skupine; navedete jih po imenu, ali pa tudi oddaste napisana njih imena, da so to vaši zaupni ljudje. In glejte, da bodo res zanesljivi, da vam ne krenejo s pota. Vse vasi, ki bodele na jednem volišči, dogovorite se že poprej za najbolj vredne vaše možake, ki so že druge krati držali in glasovali za narodno stranko. Ne volite jih ni radi bogastva, ni lepote, temveč radi njih junaškega srca.
- A: Ali, da vas vprašam še nekaj: Ako kdo biva v mestu, a ima zemljišča v zunanjih občinah, more-li on priti v listo kmečkih občin in voliti volilne može?
- B: Ne more; on spada v listo za mesto, v katerem stanuje in le tu more glasovati. Za to pazi dobro; ako dobiš na listi za kmečke skupine vpisanega gospoda iz mesta, zahtevaj, da ga izbrišejo.

A: Bože moj, zakaj?
B: Zato, da bo vsakemu pravo, ker mi se ne mešamo v liste za gosodo po mestih, in ako bi koga pustili v listi za sela, utegnil bi glasovati dvakrat, in to, enkrat z nami za zunanje, a drugi krat v mestu za mestne. A zakaj bi on imel dve časti, ko mu ne pripada več ko ena. Pa ne boj se, tebe že ne vpišejo v mestno listo, čeprav plačuješ več, nego marsikdo, ki biva v mestu; pa čemu bi mi trpeli na kmečki listi gospodo iz mesta, ko oni itak že glasujejo tam.

A: Prosim Vas še to, ali se o volitvah vas smatra za mesto, kar mi imenujemo „mesto“?

B: Ne! Tudi to si zapomni dobro, da se ne boš motil in da ne zgrešiš. Na primer: P o m j a n ni mesto, nego glasuje s kmečkimi občinami; Podgrad istotako se ne poštevava med „mesta“ o volitvah, tako recimo ni Grižnjana, ni Oprtalj, za na Dunaj niso „mesta“ ni Višnjan ni Dobrinj.

A sedaj ti naštejemo vsa mesta v Istri, ki se za volitve na Dunaj vpoštevajo kakor mesta in dobro si jih zapomni. To so ta-le mesta:

Pulj, Vodnjan, Pazin, Rovinj, Poreč, Čitanka, Umag, Buje, Motorun, Vižinada, Buzet, Milje (Muggia), Izola, Koper, Piran, pa Kastav, Volosko, Lovran s svetim Frančiškom, Mošćenice, Lošinj Veliki, Lošinj Mali, Krk, Cres, Labinj in Plomin. Nekatera teh mest imajo pod svojo mapo zadosti obširno okolico in v njih premaguje naš narod, na pr. v *Pazinu, v Buzetu, v Plominu* itd.

A: Dobro! Sedaj povejte mi, ali moremo za volilne može izvoliti prebivalce iz mest?

B: Ne morete. Ker §. 10. zakona 14. junija 1896. št. 169 govori, da morate volilne može izbrati iz sebe, po takem ni njega, ki glasuje v mestni skupini, ni iz velikega posestva.

A: Dobro! Ali ako on, ki je na listi in katerega bi mi radi izbrali volilnim možem, uprav istega dne ne more priti, da glasuje, ko mi zbiramo volilne može, ali ga smemo vsejedno izbrati volilnim možem?

A: Smete. Ali treba dobro vedeti, čemu da je ostal doma; to ni dobro znamenje, ker le nesreča v hiši, ali pa nevarna bolezen mogla bi ga opravičiti, a vse drugo bi utegnili biti le prazni izgovori, da se ne zameri kateremu tujemu podrepaniku. Takega se čuvajte!

A: Hvala Bogu, dobro se nama skladajo misli; velja biti ali Božji ali vražji!

B: Tako je! Sedaj preidimo na sledeče:

VI. POGlavJE.

Volilni može, njih pravice in dolžnosti.

A: Povejte mi malo, kako bi se mi bilo vesti, da mene zapade ta čast, da me izberejo volilnim možem ene skupine, bilo kmečke, bilo občne? Najprvo, ali dobim to pisano?

B: Dobiš; ker je zakon tak, da ti glavarstvo mora naznaniti, da si izvoljen volilnim možem in da ti to naznani o pravem času ter da ti dološlje pisano legitimacijo in glasovnico ali škedo. To vse zapoveduje zakon od dne 14. junija 1896. št. 169 v §. 32.

Na legitimaciji mora biti zapisano mesto, dan, čas, kje in kdaj imajo volilni može izbrati zastopnika, a glasovnica mora imeti pečat od glavarstva.

A: Dobro! Ali, če mi ne pride v času? Ali, da jo zgubim?

B: Moglo bi se i to zgoditi ali težko. Vsekako treba, da si volilni mož zapomni, kakšno čast in dolžnost je njemu izkazal narod s tem, da si po njem voli zastopnika. Zato, ako dan pred volitvami ne bi še imel v roki legitimacijske karte in glasovnice, treba, da se on požuri v občino (do županije), da-li ne leži tam, ali pa naravnost na glavarstvo. A treba strogo paziti, da se ti vsi spisi drže čisti in da se ti ne poizgubijo. Ako bi kdo zgubil, more še dan prej k glavarstvu. Kdor bi zgubil glasovnico, more jo i na dan volitve dobiti od komisarja, ki je navzoč, ali legitimacije ne bi bil v stanu tako lahko dobiti, za to jo treba čuvati, kakor oko v glavi.

A: Dobro razumem. Volilnemu možu treba, da pride točno na mesto, dné in ob uri, kakor

mu je napisalo glavarstvo in kakor je doznal od ljudij, katerim gre vsa vera.

Povejte mi, kako potem naprej?

B: Tako-le: Tam bo navzoč volilni poverjenik ali c. kr. vladni komisar. On mora paziti na to, da vlada mir in da se vrši zakon, in da nikdo ne prestopi zakona. To zaukazuje §. 37. zakona, od dne 2. aprila 1873. št. 41.

Ko je došla določena ura, jame ta komisar klicati volilne može, da po listkih izvolijo iz sebe tri člene v volilno poverjenstvo ali komisijo (§. 33).

A: Ako pa mi ne gre prav od rok pisava, ali mi sme napisati kdo drugi?

B: Sme, ali pazi, da je naše stranke.

A: Pa potem, kako dalje?

B: Na to prešteje komisar imena, zapisana na listkih in naznani ona tri imena, katera so največkrat napisana (§. 33).

A: In dalje?

B: Potem imenuje komisar še druga tri imena volilnih mož kakor člene v komisijo, in tako je njih šest. A ti izvolijo sebi sedmega druga, in to po večini glasov. (§. 33).

A: Dobro, sedaj je vseh sedem. Kako dalje?

B: Sedmorica si izvoli na to predsednika.

A: Ali, ko bi bila trojica za enega, trojica za drugega, a eden zopet za tretjega?

B: Onda komisar srečka med onimi dvema imeni, ki imati jednako število glasov.

A: Sme-li volilni mož tudi malo zakasnit?

B: Sme, ali brez težkega povoda ne velja zakasnit se.

A: Potem se začne glasovanje, kaj?

B: Da, in to tako-le: Predsednik volilni komisiji prečita volilnim možem neke paragrafe, ki navajajo, kake može se sme izvoliti za zastopnike in pokliče volilne može, da glasujejo po vrsti.

A: Ali vestno! Vsaki naj drži za svoj narod pa je dobro, in naj glasuje za človeka, katerega poznajo on in drugi, da je za narod. A kako se potem vrši to glasovanje?

B: Tako-le! Prvi vržejo v žaro glasovnico svojo členi komisije, na to po vrsti listke drugi volilni može, kakor so klicani. Ali dobro glej, da imaš zapisano na glasovnici pravo ime tistega zastopnika, ki je po volji narodu in tebi. Zato glej, ako sam ne znaš dobro pisati, da ti to napiše prav, naš človek, kateremu gre vera.

A: Ima-li komisija pravico prigovarjati komu iz volilnih mož in ali mu sme zabraniti, da ne glasuje?

B: Ima in sme, ali samo, ako je povod zakonit; ako ni, pa ne. In tega ne smeš misliti, da je dovolj, ako eden prigovarja. Sleherni člen komisije ima pravico govoriti, kar si bilo, ali na to se morajo vsi dogovoriti o tem in odločiti po večini glasov, hočejo-li dovoliti volilnemu možu, da glasuje, ali ne; in ako odločijo, da ne sme glasovati, tedaj morajo povedati tudi razlog, zakaj ne.

A: A povejte vi meni, pod katerimi razlogi v zakonu sme komisija zabraniti volilnim možem, da ne glasujejo?

B: Ti so navedeni v §. 36. zakona od dne 2. aprila 1873, št. 41, in so leti:

1) ko bi nastal sum, da je namesto pravega volilnega moža nastopil krivi (nepravi).

2) Ko bi komisija našla, da je kdo iz volilnih mož zgubil volilno pravico *še le potem*, ko so se sestavile volilne liste.

3) ko bi se ne moglo razvideti prav, koga prav za prav misli izvoliti zastopnikom.

Samo v teh slučajih more komisija odločiti, da se volilnega moža ne dopusti k glasovanju.

A: Ali recimo, kakor se je tako že dogodilo, da večina komisije, ki dobro pozna volilnega moža, reče: Ta ni ta! a vsi vemo, da je?

B: Potem bi se moral komisar prepričati tudi pri ostalih členih komisije in pri drugih volilnih možeh, da je ta človek v resnici pravi, in ne bi smel dovoliti, da se zakon tepta, *ker §. 37. pravi, da volilni komisar mora paziti in braniti, da komisija ne prekorači svojega delokroga.*

A: Ali če bi tudi to ne pomagalo?

B: Tedaj mislim jaz, da bi moral komisar reči: gospoda, jaz ne pustim dalje glasovati, kajti

jaz sem tu, da se zakon vrši, a ne da se tepta.

A: In tako bi moralo biti, ker za svetega Boga, ni pravo, ko nam počno oči žareti.

B: Pusti to, ne teče več voda, koder je tekla nekoč.

A: Dal Bog, dobro, da bi bilo tako. Vsi smo jednih mislij. Jaz računim, da ko so vsi volilni može oddali svoje glasove, komisija poreče: Izvoljen je ta in ta in pojdite domov.

B: O ne, dragi moj! Vedi, da bi volilni može veliko škodovali narodni dobri stvari, ko bi se oni oddaljili takoj po prvem glasovanju. Ker dejanje se vrši tako-le: Ne volijo zastopnika vsi volilni može na enem mestu, nego ga volijo na vseh tistih mestih, kjer se nahajajo okrajna glavarstva ali kapitanati.

Potem takem, da se zna, kdo je izvoljen, treba je, da vsi volilni komisarji javijo komisarju na glavnem volišču, koliko so našli glasov za kojega zastopnika. Še-le ta vladni komisar na glavnem volišču pregleda račun. Tu bi se utegnulo pripetiti, da je naš zastopnik dobil uprav toliko glasov, kakor laški: v tem slučaju bi trebalo glasovati vnovič. Iz tega lahko razvidiš, da ne smejo volilni može oddaljiti se takoj po prvem glasovanju.

A: To je prav! A kdo da volilnim možem nove glasovnice za ponovno volitev?

B: Komisar, ki je navzoč.

A: Dobro! A vdrugič, da zopet tako glasujejo, kakor prej?

B: Tedaj bi komisar na glavnem volišču stavil na srečkanje oni dve imeni.

B: Sedaj razumem, zakaj je sveta dolžnost volilnim možem, da pridejo vsi glasovat in da se držijo moško do zvršetka, ker ne sme se pozgubiti ni en glas za našega zastopnika, kajti ko bi manjkal en sam glas, trud vseh ostalih utegnil bi biti brezuspešen.

A: Tako je! A ko komisar konečno reče volilnim možem, da je vse gotovo, da ni treba več čakati, tedaj še le je znamenje, da mu je komisar z glavnega volišča javil po žici, da je vse v redu. Znamenje je gotovo, da je zastopnik izvoljen.

B: Bog si ga znaj, na katero stran je vdarila sreča!

A: Znal boš tudi Ti dragi moj; ali ti pove komisar, ali pa izveš po drugih.

B: Eh, kakor je Bog v nebesih, hočemo se boriti, kakor smo se v zadnjič. Ako Bog da, da izidejo od naše strani trije iz Istre in dva iz Trsta, tedaj bi mi izdali na Dunaju nekoliko več, nego doslej; tudi bi se vse tako nekako nagnilo na našo stran.

A: Tako je, vidiš! Ti sodiš se svojo bistro glavo ravno tako, kakor učeni ljudje.

B: Jaz bi sodil tudi drugače. Ko se voli na tolikih krajih, Boga mi, ni, da bi se cepili: mi hočemo tega, mi onega zastopnika, ampak moramo se vsi slovenski kmetje združiti, to je dogovoriti se z našimi ljudmi, kateri kaj znajo in vidijo dalje od nosa, in moško vpreti se, da vsi naši volilni može glasujejo za isto ime.

A: Da, prav tako! Prosim te, kaj bi ti koristilo, da v enem kraju volite enega, a v drugem drugega. Na ta način bi se razcepili glasovi na vse kraje naših volilnih mož, a laški bi bili vsi eni in isti, a potem z Bogom naši!

B: Tudi jaz sem razumel tako! Pravično je, da so na naši strani trije zastopniki, a na laški pa dva, in to eden za mesta in eden pa za veliko posestvo. Našim treba, da so trije, ker nas je več in tudi so naše kmečke potrebe več. Jaz bi rekel, da so še več. Jaz sodim, da bi se za našega zastopnika morali zediniti tudi oni laški volilni može, ki so sami kmetovalci. Laški zastopniki bodo imeli le svoj „programa nazionale“ *Tako mi je bilo povedano, a naši so govorili o vodah in o cestah in o mnogih drugih načinih, kako bi to nam pomagalo.*

A: Evo, sedaj veš, kako se morajo ravnati volilni može. To je nam sedaj dovolj, a drugo potrebno lahko poizveš iz „Edinosti“ v Trstu in od drugih poznanih naših ljudij. Le čuvaj se tudi ti in pazi na druge, da ne padejo v kremplje našim sovražnikom.

B: Hvala Vam za ponk, in „Bog daj srečo“!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 27. januarja 1897.

Škofjski pastirski list povodom volitev.

Vsi državljani, ako jim je na srcu blagor naroda, brigajo se za predstoječe volitve v državni zbor. Ni čuda, da delajo tako tudi škofje, ti viši duhovni pastirji prebivalstva katoliškega, kakoršno je po veliki večini prebivalstvo, zastopano v državnem zboru. Vsi škofje te polovice monarhije so se odločili objaviti svojim vernim pastirski list, ter napisati v istem napotke za predstoječe volitve. Kolikor je znano do sedaj, so glavne točke tega pastirskega lista nastopne: Podlaga blagostanja in sreče naroda je vera. Vsled tega treba, da so zastopniki, ki se imajo izvoliti, udani veri svojih volilcev, veri ljudstva, katero naj zastopajo, katoliški veri. Kakor dobri verniki se bodo morali brigati za zboljšanje šolskih odnošajev, za to namreč, da se bodo krščansko-katoliški otroci vzgojevali v bolj krščansko-katoliškem duhu. Kakor dobri verniki brigati se bodo morali za pravično reševanje narodnostnih in socialnih vprašanj. Krščansko-katoliški nauk ne pozna razlike narodnosti, ampak uči, da morajo biti vsi narodi jednaki, da morajo imeti vsi jednake pravice, da ne sme jeden narod vladati nad drugim, da ne sme biti jeden suženj, drugi gospodar, da se vsi jednaki na tem in onem svetu. Ta nauk uči tudi, da ne sme vladati stan nad stanom, da morajo napredovati vsi vsopredno, da so vsi koristni in potrebni, da treba za vse enakomerno skrbeti in delati. In ker v tej polovici monarhije še ni take jednakosti med narodi in stanovi, ker so jedni nad drugimi, ker je to glavni vzrok slabega stanja v človeški družbi, zato priporočajo, žele in prosijo naši škofje, da bodo izvoljeni v državni zbor taki poslanci, ki bi odstranili ta vzrok; a uprav to znači: pravično reševati narodnostna in socialna vprašanja. Uslišal jih Bog!

Iz deželnih zborov. Včerajšnja seja deželnega zbora češkega je bila važna. Namestnik grof Coudenhove je namreč podal izjavo v imenu vlade o stališču poslednje oziroma na češko vprašanje. Vlada da je sklenila za trdno, da se loti češkega vprašanja. Zastopnik vlade je povdarjal željo sedanjega vlade, izjavljeno po tej poslednji že tedaj, ko je prišla do oblasti, in je pozval stranke, naj bi resno sodelovale na rešenju dotičnih vprašanj. Največo važnost poklada vlada na to, da se ustanovi mir med obema, jednako razvitima narodoma na Češkem. Vlada se drži načela popolne enakopravnosti in enakoveljavnosti obeh narodnosti v kraljestvu Češkem, vlada smatra za svojo najresnejšo dolžnost, da varuje jednotnost tega kraljestva gledé na zakonodajo in upravo. Le jasno in pošteno spolnjevanje teh načel omogoči rešenje narodnih prepirnih vprašanj, kajti za završenje prepira, trajajočega že desetletja, treba na strani vseh udeležencev najskrajnejega samozatajevanja in dobre volje, kakor tudi skrbnega poštevanja koristi države in dežele, in siednjič mirnega premišljevanja in vzajemnega sporazumljenja. Z ozirom na kratko dobo, ki je določena za to zasedanje, in ker ni še potrebnega miru, ter treba, da se stranke sporazumejo popred, hoče vlada se le v bodočem zasedanju predložiti dotične predloge, kakor tudi zakonski načrt za uvedenje kurij za volitve v deželni zboru: v deželni odbor, v deželne zovode in deželnozbornske odseke, v ta namen, da se obema narodnostima zagotovi zastopstvo, primerne njih številu in davčni moči, v zakonodaji in upravi dežele. Nadalje hoče vlada v bodočem zasedanju predložiti volilne prenosno na podlagi pravičnosti. Namestnik je zaključil z izjavo, da vlada bode le na teh predpostavah mogla ustanoviti od nje same in od vseh strank toli zaželjeni mir, toda najprvo so v to poklicane stranke same. — Na to je zbornica pričela razpravo o nujnem predlogu posl. Russa, da se uvedejo direktne volitve za deželni zbor češki.

Kar se dostaje gori načrtane izjave vladnega zastopnika, pač bi rekli lahko dvojno: da smo prav zadovoljni žnjo, ali pa tudi, da nismo zadovoljni. Teorija o potrebi miru in o enakopravnosti, je lepa in moramo biti zadovoljni žnjo. Ali teorija je le teorija. Takih stvari smo čuli že tolikokrat, da jih bomo morda kmalu siti. Za teorijo mora priti praksa, za besedami dejanja! Dejanj pa ne vidimo in jih ne vidimo; zato pa smo

nezadovoljni z izjavo, ker nas tolaži še le z bodočim zasedanjem. Torej si je vlada zopet vzela odloga — je prolongirala menjico. V izjavi so pač razviti lepi nazori, ali pozitivnega je malo v njej. Le dvojno je kolikor toliko pozitivno: izjava, da kraljestvo Češko mora ostati jednotno; to naj potolaži Čehe; izjava pa, da se uvedejo kurije, bode mazilo na nemške rane. (Kakor znano, se volijo sedaj členi deželnega odbora, odsekov itd. po obstoječih skupinah zbornice, ki so: skupina poslancev iz kmečkih občin, iz mest in trgov in veleposestva — odslej pa naj bi se volili po narodnih skupinah. Nemcem toliko, Čebom toliko. To je posebna želja Nemcev, ker jim bode na ta način za vedno zagotovljeno primerno zastopstvo v deželnih korporacijah. Načelno sicer tudi mi nismo proti takemu načinu volitev. Ali čudno je, da se vladi toliko mudi s tem ravno na Češkem, kjer so Čeki v večini in se Nemci boje za svojo moč, dočim se jej prav nič ne mudi, da bi uvela kurije tam, kjer so Slovani v manjšini in trebajo varstva, n. pr. v deželnih zborih na Moravskem, v Sileziji, v Istri itd.)

Tudi deželni zbor kranjski se je sešel včeraj. Posl. Barbo je predlagal, da se ustanovi deželno skladišče za gospodarske pridelke.

Kandidatje socialistov. Med kandidati, ki jih je postavila socialno-demokratska stranka v Avstriji za V. kurijo, je: 16 delavcev, 1 nadziralnik delavcev, 1 zdravnik, 1 odvetnik, 1 železniški sprevodnik, 1 kmet, 4 pisatelji in par častnikarjev.

Vesti iz Afrike. Rimski „Tribuni“ javljajo iz Masave: Bitka med ras Alulo in ras Agosom je bila pri Adi-Čomaju, vstočno Aksuma. Vsak izmed njiju je imel kakih 700 s puškami oboroženih mož. V bitki je padlo ras Aluli 50 mož, Agosu 100, na obeh straneh je kakih 200 ranjenih. Ras Agos je padel baje vsled tega, ker so ga nekateri načelniki ostavili v zadnjem trenutku. Ras Alula je bil v bitki nevarno ranjen; dospel je že v Aksum, da mu izvodijo kroglico. Ista brzobjavka trdi nadalje, da nekateri tigrinski načelniki, med njimi vodji Uekla in Abaguben, hočejo maščevati smrt ras Agosa. Ras Alula je bil baje zaradi tega navalil na upornega ras Agosa, ker hoče ras Alula ohraniti si prvenstvo v zastopstvu odsotnega ras Mangaše.

„Tribuna“ poroča nadalje, da Rusija in Francija vplivata z vsemi možnimi sredstvi na Menelika, da bi se le-ta zvezal z derviši.

Različne vesti.

O volitvah v Trstu. V raznih listih — laških, nemških in celo v „Slovenskem Narodu“ — čitamo, da je narodna slovenska stranka postavila svojima kandidatoma za predstoječe državnozbornske volitve gg. N a b e r g o j a in J a k l č a. Temu nasproti smo pooblašteni od avtoritativne strani do izjave, da naša stranka ni še ukrenila ničesar definitivnega glede kandidatur. Ne motimo se menda, da je vsem tem vestem namen jedino ta, da — begajo javnost!

Še enkrat opozarjamo tržaške in okolišanske Slovence, ki se hote prijaviti kakor volilci V. kurije, naj to store nemudoma, kajti v soboto bode zadnji dan. Od 3. februarja naprej, do vključno 10. bode doba reklamacij. O reklamovanju volilnega prava bode dokazati dvojno: da mi je že 24 let in da že 6 mesecev bivam v tej občini. Avstrijsko državljanstvo se razume samo ob sebi. Kder nima krstnega lista, naj pa nese seboj koji drugi dokument, n. pr., vojaško ali delavsko knjižico!

Imenovanja. Omenili smo že, da je ministerstvo za pravosodje izdatno pomnožilo število avskultantov, ki imajo adjutum in sicer v področju prizivnega sodišča tržaškega število onih z adjutom 600 gld. od 12 na 18 in s 500 gld. od 13 na 18. Predsedništvo tržaškega prizivnega sodišča je imelo predvčerajšnjem izredno sejo, da pedeli nova adjuta z dnem 1. februarja t. l. in da imenuje novih avskultantov. Imenovani so avskultantje pravni vežbeniki: Makso Hrovatin, Alojzij Masera, Henrik Lasič in Adolf Bresnig v Gorici; Karol Bizjak v Rovinju, ter Ivan Ventrella, Ivan Calogiorio in Josip Rusca v Trstu. — Dve mesti sta torej še ostali prazni.

V deželnem zboru istrskem so trije zopet izvoljeni hrvatsko-slovenski poslanci storili obljube

v hrvatskem oziroma slovenskem jeziku, a brzobjavne ve nidesar povedati, da-li je naša beseda tudi letos tako razburila laške peteline, kakor v prejšnjih časih. Ali so res morda postali bolj krotki, ali je pa to le tišina pred viharjem!? Bodemo videli! Tudi našega stenografa so baje letos pustili v zbornico.

Železniška zveza s Trstom in Slovenci. Mariborska „Südsteierische Post“ je objavila te dni članek z ozirom na sklep vlade, da je v zvezo Trsta z notranjimi deželami zgraditi železnico čez Ture in Bohinj. V tem članku govori mariborski list tudi o političnih posledicah železnice čez Ture in meni, da se po isti ojači nemški živelj v Trstu. Z jedne strani da ne bi bilo slabo to, ker bi se ustvarilo protitežje italijanski irredenti. A na drugi strani se je bati, da se oživi germanska irredenta, kakor se ista že giblje v izvestnih nemško-nacionatnih krogih. In potem nadaljuje mariborski list: Kar se dostaje nas Slovencev, moramo biti zadovoljni, da Trst sploh dobi tako železniško zvezo in da se s tem povzdigne njega promet. Kajti na tisoče naših krepkih in okretnih delavcev imajo zaslužka tam; in tako bode tudi v bodoče, kajti tudi nemški trgovci, ki se nasele v Trstu, se bodo morali posluževati slovenskih močij za težavnejša dela. V tem ne vidimo nikakega ponižanja našega ljudstva, kajti tudi težka dela se morajo vršiti; in potem pa bode vsikdar med Slovenci talentiranih ljudi, ki se povspno do viših mest. Ti poslednji pa morajo potem skrbeti za slovenskega delavca in navajati ga do varčnosti, da se vendar enkrat povspne do nekoliškega blagostanja. Ako se zgodi tako, potem ne bode težko povzdigniti delavca do večje duševne in socialne izobrazbe. To pa pripomočjo čitalnic, pevskih in izobraževalnih društev.

„Slov. Narod“ nam očita, da se ravnamo po glasovitem in razupitem načelu „ni častno ali je zdravo“, očita nam torej političko nemoralnost. — To je vsakako hud tabak. In kaj smo zagrešili groznega, da so nas obložili s takim očitanjem? No, stvar je taka:

Nedavno temu smo priobčili dopis iz krogov „narodne stranke“ v Ljubljani, v katerem dopisnik opravičuje to stranko ozirom na nje postopanje ob vprašanju uličnih napisov v Ljubljani. Menimo, da je bilo to lojalno; kajti nam je bilo vsikdar le do tega, da se stvar pojasni na vse strani. Iz istega vzroka smo pozneje lojalno priobčili še dva nasprotna glasova. V vseh teh dopisih se govorili ljubljanski dopisniki. In to velja istotako za članek „Bodi jasno“, na kateri je „Narod“ opri svoje očitanje političke nemoralnosti na našo adresu. A kako dela narod? O vsem, kar so govorili naši ljubljanski dopisniki, trdi jednostavno, da smo pisali mi: „Edinost“ trdi, „Edinost“ očita itd.

Ljudem, ki so dobre volje, je pač jasno, da za privatne pogovore, ki so se vršili v Ljubljani med to in omo osebo, ni možno nakladati nikake odgovornosti listu, ki izhaja v Trstu. Jasno je, da mi ne moremo soditi o resničnosti poročil o takih pogovorih. Za taka poročila pada odgovornost vsikdar izključno le na dotičnega dopisnika. Vendar nas apostrofuje „Narod“: „ako „Edinost“ ne da pojasnila . . . itd. itd.“

Tem huje je, da nam „Narod“ v tem slučaju naklada odgovornost, ko smo glede na najvažnejšo stvar v dopisu — glede na kompromis za državnozbornske volitve — s posebno opazko markirali svoje mnenje, različno od dopisnikovega. S tem smo označili menda dovolj jasno, da se nikakor ne identifikujemo slepo, ampak, da mislimo tudi se svojo glavo.

„Narod“ seveda vidi stvari drugače, ker jih hoče videti. Živela časniškarska — morala! — Da-li je tako postopanje „honorowo“, o tem naj sodijo čitatelji, da-li pa je „zdrowo“ za stranke samo, katero zastopa „Narod“, o tem naj sodijo oni pristaši stranke, ki so tako „veliki“, da se morejo vsaj za jedno glavo povspeti nad — kranjski p epir! — Še nekaj! Narod nam podtika, da nam ni do družega, nego da delamo reklamo za „Ljublj. list“. Čudno! „Narodova“ gospoda so iz lastnega nagiba, nesiljeni od nikogar, in na slovensen način izjavili na shodn zaupnih mož, da v najvažnejših vprašanjih ne soglašajo z nami, in

so z demonstracijo ob zaključku shoda pokazali na dalje, da ne poznajo do nas niti one obsirnosti, kakršno je domačin dolžan gostu — in sedaj se čudijo, da hočemo delati reklamo — za druge! Toda mi ne delamo reklame za nikogar le iz kaprice ali iz maščevanja. Za tako zabavo so sedaj prereseali časi! Kakor za vsakogar drugega bomo delali reklamo za „Slov. list“, ako bomo videli, da nastopa pametno in primerno koristi naše narodne stvari; ako pa bodo postopali drugače, potem ne bomo delali reklame zanj, kakor tudi za nikogar drugega ne v takem slučaju.

Princ Danilo v Italiji. Črnogorski prestolonaslednik je došel včeraj v strogem inkognito v Florenco in se nastanil v hotelu. Kmalu po prihodu je šel obiskat svojo sestro, princezo Jeleno in nje soproga, princa Neapeljskega, pri katerima je ostal na južini.

Izgon zarotnika. Deželna vlada bosenska je izgnala iz zasedenih pokrajin veletržca in večkratnega milijonarja Milana Drvanovega. Včeraj je došla pred Drvanovo hišo četa orožnikov in jeden uradnikov deželne vlade mu je izročil dekret deželne vlade, ki ukazuje njega izgon zaradi protiaustrijskih spletkarij. Drvanova se orožniki spremili do meje. Vlada ga je bila izgnala, ker se je bil Drvanov upletel v političke mahinacije, katerih ost je bila obrnjena proti Avstriji. V Brci, svojem običajnem bivališču, zasnoval je bil pravo pravcato zaroto, kateri je bil duša in pokrovitelj.

Dva uporna mornarja. Lloydov parnik „Polux“ je dovel včeraj iz Mesine mornarja Justa Tonettija in Roka Parenzana. oba iz Istre. Izročili so ju policiji, kajti obtožena sta nepokerkšine in upora proti svojemu predpostavljenu. Oba omenjena mornarja sta bila služila na parniku „Aquileja“ avstro-amerikanske parobrodne družbe. Uprla sta se drugemu kapitanu in ga celo ranila. Policija je stavila oba na razpoloženje sodišču.

Samomor iz kesanja. Čevljar Jurij Draga, 35 let star, oženjen, ustrelil se je predvčerajšnjem v Pešti v glavo. Smrtno ranjenega, toda še živega, prinesli so ga v bolnišnico. Tam je umirajoči mož izjavil, da je poslednji čas petrošil prav po nepotrebnem prilično sveto denarja in to da mu vest očita tako hudó, da ne more več živeti.

Opozorjamo na današnji oglas „Mejnarodni Panorama“ na četrti strani — serija interesantna.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali od 1. do 24. februarja t. l.: Podružnica v Trbovljah 44 gl. 40 nvč. letnine, podružnica v Brezicah 19 gl. letnine, c. kr. poštar v Trojanah g. Fr. Koušek 4 gl. 68 nč. iz nabiralnika; moška podružnica v Sežani 31 gl. 49 nč. letnine, rodoljubkinje in rodoljubi v Litiji 50 gl. odkupnine od novoletnih voščil, veleč. g. A. S. Tolminec 5 gl. kot mesečni prispevek za januarij t. l., moška podružnica v Idriji 39 gl. 74 nč. letnine, g. Fr. Peklar v Dolu pri Hrastniku 3 gl. 50 novč. iz nabiralnika, g. a. Mara Klunova v Škofji Loki 1 gl. 13 nč., g. dr. Iv. Rudolf od slov. pevcev v Konjicah nabranih 5 gl. 20 nvč., g. Fr. Ban, faktor „Kat. tiskarne“ v Ljubljani, 5 gl. za novo leto, g. c. kr. notar Fr. Čulk 2 gl. 50 nč., kateri znesek sta nabrali gospici Petrejevi v Ribnici na Štajerskem; gostilničar na Bučki g. Jos. Selak 2 gl. 50 novč. iz nabiralnika, g. Mih. Pesjak iz Kamnogerice 5 gl., g. Stanko Vdovič na Dunaji 3 gl. 30 nvč. nabranih v veseli družbi, preč. g. župnik Karlo Miklavčič v veseli družbi na Višnji gori nabranih 7 gl. 50 nč., g. Fr. Cukljati v Št. Gotardu 3 gl. 22 nč. iz nabiralnika, g. Iv. Rus v Bledi 50 nč., podružnica v Šempasu 13 gl. letnine, sl. uredništvo „Slovenskega Naroda“ v predzadnjem četrtletju 1896. nabranih 515 gl. 32 nvč., vč. g. J. Šelih, kapelan v Novicerkvi pri Vojaiku, 1 gl. 50 nč.; ženska podružnica v Dorabergru 42 gl. letnine, Solčavski Mohorjani 7 gl. 50 nvč., podružnica v Velenji 36 gl. 10 novč. kot I. del podružnične pokroviteljnine, moška podružnica v Trstu 300 gl. letnine, sl. hranilnica in posojilnica v Horjulu 5 gl., g. Fr. Gerec v Pišecah 2 gl., gosp. trgovec Jos. Petrič kot založnik družbinskih svinčnikov 76 kron, stari dolg Neimenovane 20 gl., ljubljanski gg. tovariši in prijatelji v Pulji 9. jan. t. l. umrlega g. c. kr. poštnega kontrolorja Fr. Bergauta 24 gl. mesto venca na njegovo krsto, Šentpeterska ženska podružnica v Ljubljani 104 gl. 20 nč., g. Nik. Sadnikar od moške podruž-

nice v Kamniku 14 kren 60 vin., katere je nabrala gč. Josipina Jamčeva pri veselici v čitalnici; g. učitelj Jos. Stritar 5 gl., katere je nabral v priliki zborovanja „Pevskega društva v Braslovčah“; g. Rajko Perušek. c. k. prof. v Ljubljani, 5 kron za novo leto in g. veletržec Iv. Perdan kot založnik vžigalnice družbe sv. Cirila in Metoda 200 kron. — Zahvaljujoč se družbiaim dobrotnikom najprisrčneje priporočamo vesolnemu Slovenstvu našo družbo ter zaupanjem pričakujemo obilnih darov.

Sodnijsko. Težak Anton Hvalica iz Trsta je dobil zaradi javnega nasilstva dva meseca težke ječe. Uprl se je bil stražarju, ki ga je hotel aretovati ker je razgrajal.

Trgovec Anton Čuk iz Doline, 37 let star, obsojen zaradi nenravnih činov, storjenih na škodo 8 deklet, starih izpod 14 let, na dve leti težke ječe.

15letni Ivan Segulin iz Materije je dobil zaradi tatvine dva meseca zapora. Ukradel je bil v domači vasi iz nekega hleva razna oblačila, vredna 11 gl. ter jih pradal.

Koledar. Danes (28.): Julijan, škof; Marjeta devica. — Jutri (29.): Frančišek Salezij, škof. — Zadnji krajec. — Solnce izide ob 7. uri 35 min., zatoni ob 4. uri 53 min. — Toplota včeraj: ob 7. uri zjutraj 3 stop., ob 2. pop. 6.5 stop. C.

Najnovejše vesti.

Trst 27. Cesar je potrdil izvolitev Karola barona Reinelta predsednikom, Frana Dimmerja pa podpredsednikom trgovinske in obrtne zbornice za leto 1897.

Rim 26. „Agenzia Stefani“ javlja, da so vse države pristopile zdravstveni konferenci. Konferenca se utegne sestati dne 10. februarja. Države bodo zastopane po diplomatskih in tehniških odposlancih.

Sredec 26. Kneginja Marija Luisa je dospela sem iz Plovdiva.

Preizkusili in priporočili so sloviti vacuillični profesorji in zdravniki tinkturo za želedec lekarja Piccoli-ja v Ljubljani (Dunajska cesta),

katera je ugodno učinkuje, želedec krepčuje, elast in prebavljanje povpešuje iz telo odpirajoče sredstvo. Stekleničica velja 10 novč. I

Trgovinske brzojavke in vsti.
Dunajski. Pšenica za jonen 7.55 7.60 — — — — — za spomlad 1896 8.09 do 8.10 Oves za spomlad 6.08—6.10. Krom za spomlad 6.65—6.68. Koruza za maj-juni 1897. 3.95-3.98 Pšenica nova od 78 kil. f. 8.40—8.45 od 79 kilo. 8.50—8.55. od 80 kil. f. 8.55—8.60 od 81 kil. f. 8.60 8.65 od 82 kil. for. — — — — —. — — — — — 8.10—8.15 prose 5.65—6.10.
Pšenica: Slabe pesudbe, zaradi pomanjkanja vsacega povpraševanja brez prometa in sicer po najnižjih cenah. Vreme lepo.
Praga. Neravninski sladkor for. 11.90 maj 12.10 mirno.
Praga. Centrifugal novi, postavljena v Trst s cenimo vred odpošilitev prosej f. 31.75 32.— Comarce — 33.50 Cetrarati 34.25 — — — — —. V glavah sedih 36.— mladoe HAVR. Havr Santos good average za januar 62.— za maj 62.75. Mladno.
Hamburg. Santos good average za mare 51.25 za maj f. 51.50, za september 52.25 za december 53.—.

Dunajski kovanec 25. januarja 1897

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	101.95	102.—
„ „ v srebru	102.25	102.20
Avstrijska renta v slatu	123.45	123.20
„ „ v kronah	101.20	101.15
Kreditno okolje	875.25	875.25
London 10 Let.	119.70	119.75
Napoleoni	9.51 1/2	9.51
20 mark	11.73	11.74
100 italj. lir	45.20	45.05

Zaloga vina

Antona Polley-ja v Sežani. Pristna bela in črna vina po 23 do 28 gl. hektoliter. Pošilja in razprodaja se le od 50 litrov naprej.

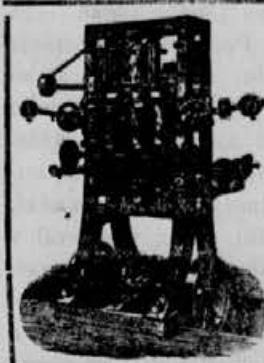
Agentje,

ki obiskujejo zasebnike iščejo se proti visoki proviziji za razprodajo 6krat premiranih novovrstnih lesenih zastiral (Rouleaux) in zatvornic (Jalousies). Ponudbe s pričevali C. Klement-u, tovarna zasluzij, Brannan na Bavarskem. (Ustanovljeno leta 1878 Največe tovarno te vrste.

Ustopnina 20 novč. otroci 10 novč.

Borzni trg št. 14
Sedanja razstava:
Nova serija
TIROLA:
pogled na Bludenc,
Bolcan, Kartino,
črto Arlberg,
pitoreskne plaze,
pusterško dolino,
setz-sko,
schwarze Roserl,
di Cartina itd.

G. Tönnies
Ljubljana.

Tovarna strojev
in
kovačnica za kotle.

Specijaliteti:
žage in stroji za
obdelovanje lesa.

Na prostoru Ralli-jevem MUZEJ TRABER

Anatomija — patologija, mehano-plastična nad 1000 predmetov. Odprt od 9. predpoludne do 9. ure zvečer.
Ob pekih samo za gospe.
Ustopnina 20 nvč. vojaki in otroci 10 nvč.

Riunione Adriatica di Sicurtà

24-2 v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in na morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1892
Glavnica društva gl. 4.000.000—

Premijna rezerva zavarovanja na življenje	13.326.346-98
Premijna rezerva zavarovanja proti ognju	1.632.248-22
Premijna rezerva zavarovanja blaga pri prevažanju	49.465.07
Rezerva na razpolaganje	500.000—
Rezerva zavarovanja proti preminjanju kurzov, bilanca (A)	339.822.42
Rezerva zavarovanja proti preminjanju kurzov, bilanca (B)	243.331-83
Rezerva specialnih dobičkov zavarovanja na življenje	500.000—
Občna rezerva dobičkov	1.187.164.86

Urad ravnateljstva:
Via Valdirivo, br. 2 (v lastnej hiš).

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.
Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 1/2%	30-dnevni odkaz 2 1/2%
8- " " 2 1/2%	3-mesečni " 2 1/2%
80- " " 3%	6- " " 2 1/2%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih hankovcih avstr. velji, stopnje nove obrestne takse v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnoso 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pošto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bialitz, Gablonz, Gradaec, Sibinj, Trnopolst, Galovca, Ljubljana, Lino, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez stroškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1/2% provizije.

nkazo vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu.

Šprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Velika Inomost-ka 50 nč. loterija

Glavni dobitnik

75.000 kron v gotovini z odbitkom 20%

Srečke po 50 nč. priporočajo: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co., Gerolamo Morpurgo, Ign. Neumann, Marco Nigris, Enrico Schiffmann, Il Mercurio.